

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ
ΜΕΡΟΣ Β'

Ο ΛΥΚΟΣ
Hermann Hesse

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

3. Μάριος Μαρκίδης, «Ο λύκος», *Μεταξύ Σινά και Αιλείμ*, Έρασμος 1993.

*Πάμε να δούμε, ρε παιδιά, το λύκο –
Ποιο λύκο ρε βλαμμένη λένε οι σύντροφοι,
Ο μόνος, κάπως, λύκος που απόμεινε διάγει τις ημέρες του στην πρωτεύουσα
νομού
πίσω απ' το συρματοπλεγμα, πίσω απ' τον προβολέα
τρώει και κοιμάται, τρώει και παχαίνει, τρώει και δυστυχεί

δυο τσιγάρα απ' το Βελούχι

Ο λύκος θέλει να πέσει χιόνι, θέλει να κρυφτούν τα πρόβατα
-θέλει να έρθει να πεινάσει
ο λύκος θέλει το κνήγι*

ΕΥΡΥΤΕΡΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Βρείτε μύθους, παραμύθια, λέξεις και γλωσσικές εκφράσεις με λύκους και εξετάστε ποια εικόνα μεταδίδουν για τους λύκους. Περιγράψτε τα βασικά χαρακτηριστικά αυτής της στερεότυπης εικόνας που έχει δημιουργηθεί για τους λύκους. Συγκρίνετε την τύχη που έχουν οι λύκοι στα παραμύθια με την υπόθεση του διηγήματος του Έσε.
2. Επικοινωνήστε με την Ελληνική Φιλοζωϊκή Εταιρεία ή με άλλους τοπικούς οργανισμούς που έχουν σκοπό την προστασία των ζώων, και ζητήστε ενημερωτικό υλικό σχετικά με τα διάφορα είδη ζώων που αντιμετωπίζουν δύσκολες συνθήκες, κακοποιούνται ή απειλούνται με εξαφάνιση εξαιτίας του ανθρώπου.
3. Συγκρίνετε τη ζωή και την κατάντια των δύο λύκων που συναντάμε στο διήγημα του Έσε και στο ποίημα του Μαρκίδη.
4. Περισσότερες πληροφορίες για τα προστατευόμενα είδη γλωρίδας και πανίδας θα βρείτε στις ιστοσελίδες: <http://www.defenders.org/citcomnt.html> και <http://www.nature.ariadne-t.gr/nature/arckt/arcturo.html>.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Διαβάζω, τχ. 109.

► www.hermann-hesse.com

► www.gss.ucsb.edu/projects/hesse

Μια ευρύτερη εικόνα για τους δεσμούς των ανθρώπων με τα ζώα στη λογοτεχνία μας δίνει ο τόμος *Άνθρωποι και ζώα στη νεοελληνική πεζογραφία*, ανθολόγηση – επιμέλεια Δ. Παπακώστας, Ωκεανίδα 1994.

Έρμαν Έσσε ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

H Hesse

Ο Έρμαν Έσσε^[1] ήταν Γερμανός λογοτέχνης. Ο Έσσε γεννήθηκε στο [Καλβ](#) (Calw) της [Βυρτεμβέργης](#) στη [Γερμανία](#) το [1877](#). Ξεκίνησε να εργάζεται ως βιβλιοπώλης και, παράλληλα, συνέγραφε. Έγινε γρήγορα γνωστός με τα ποιήματα και τα μυθιστορήματά του. Το [1904](#) δημοσίευσε το το πρώτο του μυθιστόρημα, *Πήτερ Κάμεντσιντ*. Το [1946](#) τιμήθηκε με το [βραβείο Γκαίτε](#), το [1947](#) με το [βραβείο Νομπέλ Λογοτεχνίας](#) και το [1955](#) με το βραβείο Ειρήνης του Γερμανικού Συνδέσμου Εμπορίας Βιβλίων. Απεβίωσε στις [9 Αυγούστου](#) του [1962](#).

Επιλεγμένα έργα [[Επεξεργασία](#)]

- Μια ώρα μετά τα μεσάνυχτα 1899
- Πέτερ Καμεντσιντ, 1904
- Κάτω από τον τροχό, 1906
- Εντεύθεν, 1907
- Γείτονες, 1908
- Γερτρούδη, 1910
- Πλάγιοι Δρόμοι, 1912
- Ροσάλντε, 1912
- [Κνούπ](#), 1915
- Στο δρόμο, 1915
- [Ντέμιαν](#), 1919
- Κλάιν και Βάγκνερ, 1919
- Το τελευταίο καλοκαίρι του Κλίνγκσορ, 1920
- [Σιντάρτα](#), 1922
- Το ταξίδι στη Νυρεμβέργη, 1927
- [Ο λύκος της στέπας](#), 1927
- [Νάρκισσος και Χρυσόστομος](#), 1930
- Ταξίδι στο Μοργκενλαντ, 1932
- Ωρες στον κήπο, 1936
- [Το παιχνίδι με τις χάντρες](#), 1943

Έγραψε ακόμα και ποιήματα.

Τόπος Γέννησης:	Μαντζουρία- Νικόλσκι Ουσουρίνσκι
Έτος Γέννησης:	1910
Έτος Θανάτου:	1975
Λογοτεχνικές Κατηγορίες:	Πεζογραφία Ποίηση Μετάφραση

Ο Νίκος (Κόλιας) Καββαδίας γεννήθηκε στο Νικόλσκι Ουσουρίνσκι, μια μικρή επαρχιακή πόλη του Χαρμπίν της Μαντζουρίας το 1910, γιος του μεγαλεμπόρου Χαρίλαου Καββαδία και της Δωροθέας του γένου Αγγελάτου που κατάγονταν από την Κεφαλονιά. Είχε μια μεγαλύτερη αδερφή και δυο μικρότερους αδερφούς. Το 1914 μετά το ξέσπασμα του πρώτου παγκοσμίου πολέμου η οικογένεια Καββαδία επισκέφτηκε την Ελλάδα και κατέληξε στο Αργοστόλι ως το 1921, οπότε εγκαταστάθηκε στον Πειραιά. Είχε προηγηθεί η επιστροφή του πατέρα (ως το 1921) στη Ρωσία και η εκεί οικονομική καταστροφή του. Στον Πειραιά ο Νίκος τέλειωσε τη γαλλική σχολή του Saint Paul και το Γυμνάσιο. Παράλληλα δημοσίευσε τους πρώτους στίχους του στο περιοδικό της Μεγάλης Ελληνικής Εγκυκλοπαίδειας με το ψευδώνυμο Πέτρος Βαλχάλας. Γράφτηκε στην Ιατρική Σχολή της Αθήνας, μετά το θάνατο του πατέρα του όμως αναγκάστηκε να διακόψει τις σπουδές του και να εργαστεί σε ναυτικό γραφείο, συνεχίζοντας τη συνεργασία του με φιλολογικά περιοδικά. Το 1929 μπάρκκαρε στο φορτηγό πλοίο Άγιος Νικόλαος και από το 1930 ξεκίνησε η περίοδος των διαρκών ταξιδιών του ως το 1936. Το 1932 δημοσίευσε σε συνέχειες την Απίστευτη ιστορία του Λοστρόμου Νακαχαμόκο στην εφημερίδα Πειραιϊκόν Βήμα. Το 1933 εξέδωσε την ποιητική συλλογή Μαραμπού, που έγινε δεκτή με ενθουσιασμό από την κριτική. Ακολούθησαν το Πούσι (1947) και η Βάρδια (μυθιστόρημα-1954), ενώ μετά το θάνατό του εκδόθηκε και η συλλογή Τραβέρσο (1975). Το 1934 η οικογένειά του μετακόμισε στην Αθήνα. Το 1938 κατατάχθηκε στο στρατό και υπηρέτησε στην Ξάνθη. Το 1939 πήρε δίπλωμα ραδιοτηλεγραφήτη. Το 1940 υπηρέτησε στην Αλβανία και πήρε μέρος στην Εθνική Αντίσταση ως μέλος του Κ.Κ.Ε.. Από το 1945 ναυτολογήθηκε ως ραδιοτηλεγραφήτης. Το 1953 πήρε το δίπλωμα του Ασυρματιστή Α'. Το 1965 πέθανε η μητέρα του. Το 1968 επισκέφτηκε την Κεφαλονιά μετά από τριάντα πέντε χρόνια απουσίας. Εκεί έγραψε το πεζό Λι. Πέθανε στην Αθήνα από εγκεφαλικό επεισόδιο. Ο Νίκος Καββαδίας ανήκει σχηματικά στη γενιά του τριάντα, στο χώρο της οποίας όμως κατέχει μια ιδιότυπη θέση. Ο ποιητικός του λόγος εξέφρασε την ανάγκη απόδρασης από τη σύγχρονη του ποιητή ελληνική πραγματικότητα κυρίως μέσα από τα στοιχεία του κοσμοπολιτισμού και του εξωτισμού. Η γραφή του υπήρξε κυρίως βιωματική και ακολούθησε μια εξελικτική πορεία προς την αφαίρεση και τα όρια του υπερρεαλισμού, πάντα όμως μέσα στα πλαίσια της παραδοσιακής στιχουργικής φόρμας και ρυθμικής τεχνικής.

1. Για περισσότερα βιογραφικά στοιχεία του Νίκου Καββαδία βλ. <http://kavvadias.ekebi.gr/>, καθώς και: Αργυρίου Αλεξ., «Καββαδίας Νίκος», Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό4. Αθήνα, Εκδοτική Αθηνών, 1985, Γεράνης Στέλιος, «Καββαδίας Νίκος», Μεγάλη Εγκυκλοπαίδεια της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας7. Αθήνα, Χάρη Πάτση, χ.χ. και Χρυσόσκονη στα γένια του Μαγγελάνου · Εισαγωγή και ανθολόγηση Δημήτρης Καλοκύρης, σ.11-68. Αθήνα, Ερμής, 1995.

Εργογραφία

I. Ποίηση

- Μαραμπού · Με ένα εισαγωγικό σημείωμα του Καίσαρος Εμμανουήλ. Αθήνα, εκδοση Κύκλου, 1933.
- Πούσι. Αθήνα, Α.Καραβίας, 1947.
- Τραβέρσο · Προμετωπίδα Γιάννη Μόραλη. Αθήνα, Κέδρος, 1975.

II. Πεζογραφία

- Βάρδια. Αθήνα, Α.Καραβίας, 1954.
- Λι. Αθήνα, Άγρα, 1987.
- Του πολέμου / Στο άλογό μου. Αθήνα, Άγρα, 1987.

III. Μεταφράσεις

- Γιουτζίν ο' Νηλ, Το ταξίδι του γυρισμού · Κι άλλα μονόπραχτα · Μετάφραση: Νικ.Καββαδία, Βασ. Νικολόπουλου. Αθήνα, Νότης Καραβίας, χ.χ.

IV. Συγκεντρωτικές εκδόσεις

- Μαραμπού & Πούσι. Αθήνα, Γαλαξίας, 1961.
- Χρυσόσκονη στα γένια του Μαγγελάνου · Εισαγωγή και ανθολόγηση Δημήτρης Καλοκύρης. Αθήνα, Ερμής

ΟΙ ΓΑΤΕΣ ΤΩΝ ΦΟΡΤΗΓΩΝ

Νίκου Καββαδία

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

ΕΡΓΑΣΙΑ: Βρείτε στα παρακάτω ποιήματα χαρακτηριστικά της ποίησης του Καββαδία. Ποιο διαφέρει ως προς τη θεματική;

ΕΣΜΕΡΑΛΔΑ

Ολονυχτίς τον πότισες με το κρασί του Μίδα
κι ο φάρος τον ελίκνιζε με τρεις αναλαμπές
Δίπλα ο λοστρόμος με μακριά πειρατική πλεξίδα
κι αλάργα μας το σκοτεινό λιμάνι του Gabes

Απά στο γλυκοχάραμα σε φίλησε ο πνιγμένος
κι όταν ξυπνήσεις με διπλή καμπάνα θα πνιγείς
Στο κάθε χάδι κι ένας κόμπος φεύγει ματωμένος
απ' το σημάδι της παλιάς κινέζικης πληγής

Ο παπαγάλος σου 'στειλε στερνή φορά το γεια σου
κι απάντησε απ' το στόκολο σπασμένα ο θερμαστής
πέτα στο κύμα τον παλιό που εσκούριασε σουγιά σου
κι άντε μονάχη στον πρωραίον ιστό να κρεμασθείς

Γράφει η προπέλα φεύγοντας ξοπίσω "σε προδίνω"
κι ο γρύλος τον ξανασφυράει στριγγά του τιμονιού
Μη φεύγεις. Πες μου, το 'πνιξες μια νύχτα στο Λονδίνο
ή στα βρωμιάρικα νερά κάποιου άλλου λιμανιού;

Ξυπνάν οι ναύτες του βυθού ρισάλτο να βαρέσουν
κι απέ να σου χτενίσουνε για πάντα τα μαλλιά.
Τρόχιζε κείνα τα σπαθιά του λόγου που μ' αρέσουν
και ξαναγύρνα με τις φώκιες πέρα στη σπηλιά

Τρεις μέρες σπάγαν τα καρφιά και τρεις που σε καρφώναν
και συ με τις παλάμες σου πεισματικά κλειστές
στερνή φορά κι ανώφελα ξορκίζεις τον τυφώνα
που μας τραβάει για τη στεριά με τους ναυαγιστές

Φάτα Μοργκάνα

Θα μεταλάβω με νερό θαλασσινό
στάλα τη στάλα συναγμένο απ' το κορμί σου
σε τάσι αρχαίο, μπακιρένιο αλγερινό,
που κοινωνούσαν πειρατές πριν πολεμήσουν.

Ττανί δερμάτινο, αλειμμένο με κερί,

οσμή από κέδρο, από λιβάνι, από βερνίκι,
όπως μυρίζει αμπάρι σε παλιό σκαρί
χτισμένο τότε στον Ευφράτη στη Φοινίκη.

Σκουριά πυρόχρωμη στις μίνες του Σινά.
Οι κάβες της Γερακινής και το Στρατόνι.
Το επίχρισμα. Η άγια σκουριά που μας γεννά,
Μας τρέφει, τρέφεται από μας, και μας σκοτώνει.

Πούθ' έρχεσαι; Απ' τη Βαβυλώνα.
Πού πας; Στο μάτι του κυκλώνα.
Ποιαν αγαπάς; Κάποια τσιγγάνα.
Πώς τη λένε; Φάτα Μοργκάνα.

Γράμμα σ' έναν ποιητή

Ξέρω εγώ κάτι που μπορούσε Καίσαρ να σε σώσει
Κάτι που πάντα βρίσκεται σε αιώνια εναλλαγή
Κάτι που σκίζει τις θολές γραμμές των οριζόντων
Και ταξιδεύει αδιάκοπα την ατελείωτη γη

Κάτι που θα 'κανε γοργά να φύγει το κοράκι
Που του γραφείου σου πάντοτε σκεπάζει τα χαρτιά
Να φύγει κρίζοντας βραχνά χτυπώντας τα φτερά του
Προς κάποια ακατοίκητη κοιλάδα του νοτιά

Μακριά πολύ μακριά να ταξιδεύουμε
κι ο ήλιος πάντα μόνους να μας βρίσκει
Εσύ τσιγάρο CAMEL να καπνίζεις ναι
κι εγώ σε μια γωνιά να πίνω Whiskey

Οι πολιτείες ξένες να μας δέχονταν
οι πολιτείες οι πιο απομακρυσμένες
Κι εγώ σ' αυτές απλά να σε σύσταινα
σαν σε παλιές γλυκές μου αγαπημένες

Κάτι που θα 'κανε τα υγρά παράδοξα σου μάτια
Που αβρές μαθητριούλες τ' αγαπούν και σιωπηροί ποιητές
Χαρούμενα και προσδοκία γεμάτα να γελάσουνε
Με κάποιο τρόπο που όπως λεν δεν γέλασαν ποτέ

Γνωρίζω κάτι που μπορούσε βέβαια να σε σώσει
Εγώ που δεν σε γνώρισα ποτέ για σκέψου εγώ
Ένα καράβι να σε πάρει Καίσαρ να μας πάρει
Ένα καράβι που πολύ μακριά θα τ' οδηγώ

Μακριά πολύ μακριά να ταξιδεύουμε
κι ο ήλιος πάντα μόνους να μας βρίσκει
Εσύ τσιγάρο CAMEL να καπνίζεις ναι
κι εγώ σε μια γωνιά να πίνω Whiskey

Και μια βραδιά στην Μπούρμα ή στην Μπατάβια
Στα μάτια μιας Ινδής που θα χορέψει
Γυμνή στα 17 στιλέτα ανάμεσα
Θα δείτε την Γκρέτα να επιστρέψει

Γράμμα ενός αρρώστου

Φίλε μου Αλέξη, το 'λαβα το γράμμα σου
και με ρωτάς τι γίνομαι, τι κάνω
Μάθε, ο γιατρός πως είπε στη μητέρα μου
ότι σε λίγες μέρες θα πεθάνω...
Είναι καιρός όπου έπληξα διαβάζοντας
όλο τα ίδια που έχω εδώ βιβλία
κι όλο εποθούσα κάτι νέο να μάθαινα
που να μου φέρει λίγη ποικιλία

Κι ήρθεν εχθές το νέο έτσι απροσδόκητα
σιγά ο γιατρός στο διάδρομο εμιλούσε
και τ' άκουσα, στην κάμαρα σκοτεινιάζε
κι ο θόρυβος του δρόμου σταματούσε
Έκλαψα βέβαια, κάτω απ' την κουβέρτα μου
Λυπήθηκα. Για σκέψου, τόσο νέος
μα στον εαυτό μου αμέσως υποσχέθηκα
πως θα φανώ, σαν πάντοτε, γενναίος

Θυμάσαι, που ταξίδια ονειρευόμουν
κι είχα ένα διαβήτη κι ένα χάρτη
και πάντα για να φύγω ετοιμαζόμουν
κι όλο η μητέρα μου 'λεγε: Το Μάρτη...

Τώρα στο τζάμι ένα καράβι εσκάρωσα
κι ένα του Μαγκρ στιχάκι έχω σκαλίσει:
«Τι θλίψη στα ταξίδια κρύβεται άπειρη!»
κι εγώ για ένα ταξίδι έχω κινήσει

Να πεις σ' όλους τους φίλους χαιρετίσματα
κι αν τύχει ν' απαντήσεις την Ελένη
πως μ' ένα φορτηγό πες της μπαρκάρισα
και τώρα πια να μη με περιμένει

Αλήθεια, ο Χάρος ήθελα να 'ρχότανε
σαν ένας καπετάνιος να με πάρει
χτυπώντας τις βαριές πέτσινες μπότες του
κι ένα μακρύ τσιμπούκι να φουμάρει

Αλέξη, νιώθω τώρα πως σε κούρασα
μπορεί κιόλας να σ' έκαμα να κλάψεις
δε θα 'βρεις, βέβαια, λόγια για μια απάντηση
μα δε θα λάβεις κόπο να μου γράψεις...

ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
Ζωρζ Σαρρή

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

2. Οδυσσέας Ελύτης, «Το “Τετράδιον της Μαθητρίας”», *Τα ρω του έρωτα* (1972), Ύψιλον 1986.

*Κοιμάμαι κι ονειρεύομαι προβλήματα
όλα τα πυθαγόρεια θεωρήματα
τα θαύματα της τριγωνομετρίας
μέσα στο μπλε «Τετράδιον της Μαθητρίας»*

*Απ' την αρχή την Κάθοδο των Αχαιών
τις μάχες των Ελλήνων κατά των Περσών
να μάθω για τον πόλεμο της Τροίας
μέσα στο μπλε «Τετράδιον της Μαθητρίας»*

*Των αγοριών τα κεφαλαία ονόματα
και τα γυμνά σχεδιασμένα σώματα
παλιόλογα και λόγια της λατρείας
μέσα στο μπλε «Τετράδιον της Μαθητρίας».*

ΠΑΤΕΡΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ! (1895) Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη

— Μπάμπα, βάλε μου λίγο λαδάκι μές στο γυαλί, εἶπε ἡ μάνα μου, γιατί δὲν ἔχουμε πατέρα στο σπίτι.

— Χωρίς πεντάρα;

— Ναί.

— Καὶ τί ἔγινε ὁ πατέρας σου;

— Νά, πάει νὰ βρῆ ἄλλη γυναῖκα.

Ἦτο πενταετὲς παιδίον, ζωηρόν, μὲ λαμπροὺς μεγάλους ὀφθαλμούς, ρακένδυτον. Καὶ μὲ παιδικὴν χάριν, μὲ σπαρακτικὸν ἐν τῇ ἀθωότητι μειδίαμα, ἐπρόφερεν ἐκάστοτε τὴν φράσιν ταύτην, τῆς ὁποίας ὅλον τὸ βάθος δὲν ἦτο ἱκανὸν νὰ κατανοήσῃ, τόσον ὥστε οἱ ἄνθρωποι οἱ μὴ ἔχοντες νὰ κάμουν τίποτε, καθὼς ἐγὼ, πολλάκις τὸ ἐκάλουν, καὶ ἀπέτεινον αὐτῷ τὴν ἄνω ἐρώτησιν τοῦ μικροῦ παντοπώλου τῆς γειτονιάς, μόνον καὶ μόνον διὰ ν' ἀκούσωσιν ἀπὸ τὸ στόμα του τὴν ἀπόκρισιν.

— Νά, πάει νὰ βρῆ ἄλλη γυναῖκα.

Δὲν ἦτο ἡ πρώτη φορὰ ὅπου τὸ ἔβλεπα. Κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν συνέβη νὰ εἶμαι πλούσιος, διότι εἶχα κατορθώσει μετὰ πέντε ἐκλιπαρήσεις, καὶ μετὰ τέσσαρας ἀποπομπάς, νὰ λάβω δεκαπέντε δραχμάς, ἀπέναντι ὀγδοήκοντα ὀφειλομένων μοι δι' ἀμοιβὴν φιλολογικῆς ἐργασίας πέντε ἐβδομάδων. Κατὰ τὰς τοιαύτας δὲ ἡμέρας, ἰσαρίθμους μὲ τὰς σελήνας τοῦ ἐνιαυτοῦ, μοὶ συμβαίνει, χωρὶς νὰ φροντίσω νὰ πληρώσω μέρος τῶν χρεῶν μου, νὰ ἐξοδεύω μονοημερὶς τὰ δύο τρίτα τοῦ οὐτω πως ἐκβιασθέντος ποσοῦ, φυλάττων φρονίμως τὸ τρίτον διὰ τὰς ἐπομένους τρεῖς ἐβδομάδας.

Ἐκραξα τὸ παιδίον καὶ τοῦ ἔδωκα μίαν πεντάραν. Ἐκείνο τὴν ἔλαβεν, ἔβγαλεν ἔξω ἀπὸ τὰ χεῖλη τὴν γλῶσσαν, μὲ μειδίαμα εὐδαιμονίας, καὶ ἀτενίζον με εἶπε:

— Δό μ' κι ἄλλη, μπάμπα!

Δὲν ἦτο τὸ μόνον παιδίον, τὸ ὁποῖον ἤρχετο εἰς τὸ μικρὸν ἐκεῖνο παντοπωλεῖον τῆς ὁδοῦ Σ..., κατὰ τὴν δυτικὴν ἐσχατιὰν τῆς πόλεως. Πτωχαὶ γυναῖκες ἔστελναν συνήθως τὰς πενταετῆς ἢ ἑπταετῆς κορασίδας τῶν διὰ νὰ ὀψωνίσουν. Συνέβαινε καθ' ἐσπέραν νὰ κάθημαι ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν καὶ πλέον, συνομιλῶν μὲ δύο ἢ τρεῖς φίλους, πίνοντας τὸ ὀρεκτικὸν των, εἰς τὸ μικρὸν μαγαζεῖον, ἐνίοτε δὲ νὰ λαμβάνω ἐκεῖ τὸ λιτὸν δεῖπνόν μου. Πολλάκις τριετῆ νήπια ψελλίζοντα τὰ ἔστελναν αἱ προκομμέναι αἱ μητέρες των, μὲ ἐπικίνδυνα ποτήρια ἢ φιαλίδια εἰς τὰς χεῖρας, διὰ ν' ἀγοράσουν *κασί* ἢ *λάι* ἢ *λυκάζι*. Ἐν τούτων ἐζήτει νὰ τοῦ δώσουν ἓνα *κουμπι* (σκουμβρί), ἄλλο ἐζήτει μιὰ πεντάρα *πίτα* (σπίρτα). Τὴν γλῶσσάν των μόνος ὁ νεαρὸς παντοπώλης, ὁ φίλος μου, ἦτο ἱκανὸς νὰ τὴν ἐννοῆ. Ὁ ἴδιος ἐσπλαγχνίζετο ἐνίοτε καὶ ἔστελνε προπομποὺς τοὺς ἰδίους του ὑπηρέτας ἕως τὴν θύραν τῶν μικρῶν παιδίων, διὰ νὰ φθάσουν ταῦτα ἀσφαλῶς εἰς τὴν μητέρα των.

Συχνὰ συνέβαινε νὰ ξεχάσῃ ἡ μικρὰ παιδίσκη, πενταετὶς ἢ ἐξαετὶς, τὸ εἶδος, τὸ ὁποῖον ἐστάλη ν' ἀγοράσῃ, καὶ νὰ εἶπῃ ἄλλα ἀντ' ἄλλων.

Ἐντεῦθεν παράπονα, διαμαρτυρίαι ἐκ μέρους τῶν μητέρων, ὕβρεις κατὰ τοῦ μπακάλη. Πάντοτε τὸν μπακάλην ἔβγαζαν πταίστην. Τὸ παιδί ποτὲ δὲν ἔπταιε.

Άλλοτε συνέβη νὰ τοῦ πέση εἰς τὸν δρόμον τὸ μισὸ τὸ ρύζι, ἢ νὰ φάγη τὴν μισὴν τὴν ζάχαριν. Τότε ἡ μήτηρ ἦ ἡ γιανιά κατῆρχετο ἡ ἰδία, καὶ ὕβριζε τὸν μπακάλην, λέγουσα ὅτι τέτοιοις ἦτον, τὸν ἤξευρεν αὐτή, ὅλο ξίκικα ἐπώλει· μ' αὐτὰ ἐζητοῦσε νὰ πλουτήσῃ κι αὐτός. Καὶ δύναμαι νὰ μαρτυρήσω ὅτι ὁ μπακάλης ἦτο, ὡς ἐμπορευόμενος καὶ ὡς ἄτομον, τίμιος ἄνθρωπος. Ἄλλοτε πάλιν, ὁ μικρὸς ψωνιστής, τὸ δεινότερον, ἔχανε καθ' ὁδὸν τὰ λεπτά, τὰ ρέστα, ὅσα ἔλαβεν ἀπὸ τὸ παντοπωλεῖον. Πλὴν διὰ τοῦτο εἶχε ληφθῆ ἡ πρόνοια νὰ τυλίγωνται τὰ ρέστα εἰς χαρτίον, καὶ κάποτε νὰ δένωνται κομπόδεμα εἰς ράκος καὶ νὰ ἐμβάλλωνται εἰς τὴν τσέπην τοῦ μικροῦ. Καὶ ὁμως πολλάκις ἐχάνοντο πεντάλεπτα καὶ δεκάλεπτα καὶ ὀλόκληροι λιμοκοντόροι. Καὶ πάλιν ὁ μπακάλης ἔπαιεν.

Ἄλλ' ἄς ἐπανέλθω εἰς τὸ παιδίον περὶ οὗ ὁ λόγος ἐν ἀρχῇ. Δὲν εἶμαι ποτὲ πολυπράγμων, ἀλλ' ὁ φίλος μου ὁ μικρὸς παντοπώλης ἤξευρεν ὡς εἰκὸς ὅλα τὰ μυστικά τῆς γειτονιάς. Ἦτο γενικὸς θεματοφύλαξ τῶν ἀλλοτριῶν ὑποθέσεων. Δὲν ἤξεύρω ἂν τὸ βλέμμα μου τοῦ ἐφάνη ἐρωτηματικόν, ἀλλ' ὅταν εὐκαίρησεν, αὐθόρμητος ἤρχισε νὰ μοῦ διηγῆται τὴν ἱστορίαν.

Πρὸ ἐννέα ἐτῶν ὁ Μανώλης ὁ Φλοεράκης εἶχε νυμφευθῆ τὴν Γιαννούλαν Πολυκάρπου. Ἐκ τῆς συζυγίας ταύτης ἐγεννήθησαν πέντε τέκνα, ἐξ ὧν τὸ τρίτον ἦτο τὸ παιδίον ἐκεῖνο.

Ὁ Μανώλης ἦτο ξυλουργός, ἀλλὰ δὲν διέπρεπε πολὺ ἐπὶ φιλοπονία, Εἰργάζετο, ὁσάκις εἶχεν ἐργασίαν, ἀπὸ τὴν Τρίτην ἕως τὴν Παρασκευήν. Τὸ Σάββατον πρωὶ τοῦ ἐπονοῦσεν αἴφνης ἡ μέση του, τὴν Δευτέραν τοῦ ἐπονοῦσε τὸ κεφάλι. Ἐννοεῖται ὅτι διήρχετο ἐν κραιπάλῃ ἀπὸ τὸ Σάββατον ἐσπέρας ἕως τὴν Δευτέρα πρωί.

Ἡ γυνὴ ἦτο φιλεργός. Εἶχε ραπτικὴν μηχανὴν καὶ κατεσκεύαζεν ὑποκάμισα. Ἐκέρδιζεν οὕτω ἐν τάλληρον τὴν ἐβδομάδα, τὸ ὁποῖον, προστιθέμενον εἰς τὰς δεκατρεῖς ἢ δεκατέσσαρας δραχμάς, ὅσας ἐκέρδιζεν ἐκεῖνος, καὶ ἐκ τῶν ὁποίων τὰ ἡμίση τοῦ ἐχρειάζοντο διὰ τὸ τακτικὸν μεθῦσι τῆς Κυριακῆς, μόλις ἤρκει πρὸς συντήρησιν τῆς οἰκογενείας.

Πλὴν ἡ οἰκογένεια ἠῤῥξανε, σχεδὸν κάθε χρόνον. Ἄνὰ ἐν κουτσουβέλι, ἢ κατσιβέλι, ἐγεννᾶτο τακτικὰ κάθε δεκαοκτὼ μῆνας, μὲ κανονικότητα ἀπελπιστικὴν. Ἡ οἰκογένεια ἠῤῥξανεν, ἀλλὰ τὸ εἰσόδημα ἠλαττοῦτο. Ἡ ἐργασία ἐγένετο σπανιωτέρα. Ἡ ραπτικὴ μηχανὴ παρερρίφθη εἰς μίαν γωνίαν, ἐτέθη εἰς ἀχρησίαν. Ἡ Γιαννούλα, μὴ προφθάνουσα ν' ἀπογαλακτίσῃ ἐν μωρό, καὶ ἀρχίζουσα νὰ βυζαίνει ἀμέσως ἄλλο, μόλις ἐπαρκοῦσα διὰ νὰ πλύνῃ ράκη, δὲν εἶχε πλέον καιρὸν νὰ ράπτῃ ὑποκάμισα.

Ὁ Μανώλης δὲν ἔπαυσε νὰ μεθῆ τακτικὰ ἀπὸ τὸ Σαββατόβραδον ἕως τὸ ἐξημέρωμα τῆς Δευτέρας. Ἡ Γιαννούλα δὲν εἶχε πλέον δεύτερον φόρεμα. Τὰ παιδιά δὲν εἶχαν πάντοτε ψωμί. Ἡ ἐστία σπανίως ἦτο ἀναμμένη. Ἡ γυνὴ ἐγόγγυζε. Ὁ Μανώλης, ὅταν ἤρχετο, τὴν ἔτρωγε ἀπὸ τὴν γρίνια. Τὰ παιδιά ἐκλαιαν. Ἡ ἀχυροστρωμνὴ ἦτο τρύπια. Ἡ κουβέρτα δὲν ἤρκει νὰ σκεπάσῃ τὰ τρία μεγαλύτερα παιδιά.

Ἡ λάμπα ἦτο ἀκαθάριστη καὶ δὲν εἶχε πετρέλαιον. Ἡ στάμνα εἶχε σπάσει πρὸ τριῶν ἡμερῶν, καὶ ἔπιναν ἀπὸ ἓνα τσαγκλί*, ὁσάκις εἶχε νερὸν ἢ βρύσις τῆς γειτονιάς. Ἡ σκούπα, καταλερωμένη, εἶχε φαγωθῆ ἡ μισή, καὶ ἐλίπαινε τὸ πάτωμα ἀντὶ νὰ τὸ σκουπίσῃ. Τὸ τηγάνι εἶχε τρυπήσει καὶ ἦτο ἄχρηστον. Ἡ χύτρα ἦτο ραγισμένη, καὶ ἔσβηνε τὴν φωτιὰν διαρρέουσα, ὅταν φωτιὰ ὑπῆρχε. Ἡ κατσαρόλα ἦτο παλαιὰ, φαγωμένη, ἀγάνωτη. Ὁ γανωτής εἶχε προτείνει ἢ νὰ τὴν ἀγοράσῃ ἀντὶ πενήντα λεπτῶν, ἢ νὰ τὴν γανώσῃ ἀντὶ πενήντα, μὲ κίνδυνον, εἶπε, νὰ τρυπήσῃ καὶ νὰ γίνῃ ἄχρηστη. Ἡ Γιαννούλα ἐπροτίμησε νὰ τὴν κρατήσῃ ἀγάνωτην.

Ἡ ραπτικὴ μηχανὴ εἶχε δοθῆ ἐνέχυρον διὰ δύο εἰκοσιπεντάρικα, τὰ ὁποῖα θὰ ἐχρησίμευαν διὰ τὰ γεννητούρια τοῦ τελευταίου μωροῦ καὶ δι' ἄλλας χρείας. Τὰ δύο εἰκοσιπεντάρικα δὲν ἐπεστράφησαν, καὶ ἡ μηχανὴ ἐκρατήθη.

Εἰς τοιαύτην κατάστασιν ἦτο ἡ οἰκία, ὅταν εἰσεχώρησεν ὁ κουμπάρος ἐντός.

Ὁ κουμπάρος ἦτο ἄγαμος καὶ τεσσαρακοντούτης, παχύς, εὐμορφάνθρωπος μὲ πλατὺ ζουνάρι. Ἦτο μέγας καὶ πολὺς, κομματάρχης ἐνὸς τῶν πολιτευτῶν τῆς Ἀττικῆς, εἶχε κερδήσει χρήματα ἀπὸ κάτι ἐνοικιάσεις. Ἦτο ἄνθρωπος μ' ἐπιρροήν.

Κατ' ἀρχὰς ἤρχετο ἅπαξ τοῦ μηνός. Εἶτα ἦλθε δις εἰς μίαν ἐβδομάδα, φέρων κρέας καὶ μικρά τινα δῶρα διὰ τὰ παιδιά. Κατόπιν ἤρχισε νὰ ἔρχεται ἡμέραν παρ' ἡμέραν. Τέλος ἤρχετο καθ' ἐκάστην, φέρων πάντοτε ὀψώνια.

Τίς οἶδε ποίους σκοποὺς ἔτρεφεν ὁ κουμπάρος. Πλὴν ἡ Γιαννούλα ἦτον τίμια, ὅσον καὶ πᾶσα ἄλλη.

Ἡ Γιαννούλα ἦτον τίμια, ἀλλ' ὁ Μανώλης ἦτον ζηλιάρης. Καὶ μετὰ πολλὰ ἐσπερινὰ δεῖπνα τὰ ὁποῖα ἔφαγεν εἰς τὴν οἰκίαν ὁμοῦ μὲ τὸν κουμπάρον, μετὰ πολλὰς δὲ πρωινὰς σκηνὰς τὰς ὁποίας ἔκαμεν εἰς τὴν γυναῖκά του, ἤρχισε νὰ μὴ εἶναι συνεπὴς εἰς τίποτε, κάποτε μάλιστα νὰ ξενοκατιάζη.

Τῆς εἶχε διηγηθῆ πολλάκις ὅτι, πρὶν τὴν πάρη, εἶχε μία φιλενάδα. Ἐκείνη εἶχε νυμφευθῆ ἔκτοτε, ἴσως χωρὶς παπά, καθὼς συνηθίζεται κάποτε εἰς τὴν πτωχὴν συνοικίαν. Τώρα φαίνεται ὅτι τὴν εἶχε ξαναταμώσει, αὐτὴν τὴν παλαιὰν γνωριμίαν, καὶ διὰ τοῦτο ἔλειπεν ἀπὸ τὸ σπίτι βραδιῆς-βραδιῆς.

Ὅσον διὰ τὴν Γιαννούλαν, τὸ μόνον ἔγκλημά της ἦτο ὅτι, ἴσως, εἶχε *πολιτέψει** τὸν κουμπάρον, καὶ δὲν τὸν εἶχε διώξει μίαν καὶ καλήν. Ὁ κουμπάρος ἤξευρε, βλέπετε, ἀπὸ πολιτικὴν, καὶ αὐτὴ, ὡς γυνὴ ὅπου ἦτον, ἤξευρεν ἀπὸ ψευτοπολιτικὴν. Πλὴν οἱ γειτόνισσες δὲν ἦσαν ἐπιεικεῖς, καὶ τὴν ἐκακολόγησαν. Καὶ εἷς τῶν γειτόνων, ὁ κύρ Ζάχος ὁ Ξεφαντούλης, ἦτο τῆς ἀρχῆς ὅτι ἔπρεπεν ὁ ἐνδιαφερόμενος «νὰ ξέρη τί τρέχει». Καὶ ἡ ὑστεροβουλία, ἡ λανθάνουσα καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον, ἦτο νὰ εὕρη διασκέδασιν αὐτὸς μὲ τὰς φωνάς, μὲ τὰς κατακεφαλιές, μὲ τὰ τραβήγματα τῶν μαλλιῶν καὶ μὲ τὸ χῶρισμα τοῦ ἀνδρογύνου.

Αὐτὸ θὰ εἶπῃ νὰ σοῦ θέλη τις τὸ καλὸν σου, νὰ κήδεται τῆς τιμῆς σου, δηλαδὴ. Νὰ σὲ βάλῃ νὰ σκοτωθῆς.

Μετὰ τελευταίαν φοβερὰν σκηνὴν, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἡ Γιαννούλα ἐβγήκε μὲ μισὴν πλεξίδα, μὲ ἓν μάγουλον αἱματωμένον, καὶ μὲ σχισμένον ὑποκάμισον —καὶ ὅλοι οἱ φρονιμώτεροι ἄνθρωποι τῆς γειτονιάς ἔτρεφον τὴν πεποίθησιν, τὴν ὁποῖαν συμμερίζεται καὶ ὁ γράφων, ὅτι ἡ Γιαννούλα ἦτον ἀθῶα— ὁ Μανώλης ἐγένεν ἄφαντος. Ἐπῆγε νὰ ἐνταμώσει ὀριστικῶς τὴν παλαιὰν του γνωριμίαν.

Ὁ κουμπάρος ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε παύσει τὰς συχνὰς ἐπισκέψεις του. Εἶχεν ἀρραβωνισθῆ. Γεροντοπαλλήκαρον ἀκμαῖον, καλοκαμωμένον, εὐμορφάνθρωπος, μὲ πλατὺ ζουνάρι, κομματάρχης, μέγας καὶ πολὺς, κερδήσας χρήματα ἀπὸ τὰς ἐνοικιάσεις, ἐπόμενον ἦτο νὰ εὕρη νύμφην μὲ προῖκα.

Ἡ Γιαννούλα τὸν εἶχε πολιτέψει ἡ πτωχή. Μόνον τοῦτο τὸ ἀμάρτημα εἶχε πράξει. Ἀλλὰ τὰ παιδιά ἐπεινοῦσαν. Πλὴν ἐκεῖνος ἐβαρύνθη νὰ περιμένῃ, κ' ἔφυγε μὲ τὴν ὥραν του.

Καὶ ἡ Γιαννούλα ἔμεινε μὲ τὰ τέσσαρα παιδιά —τὸ πέμπτον εἶχεν ἀποθάνει, ἀνακληθὲν ἐνωρὶς ὑπὸ τοῦ Πολουεσπλάγγου καὶ Πανσόφου εἰς τὸν κῆπον τὸν ἀνθηρόν, εἰς τὸ ὠραῖον περιβολάκι μὲ τὰ κρίνα καὶ μὲ τοὺς ναρκίσσους, μετὰ τῶν ὁποίων φυτεύονται καὶ ἀνθοῦσιν ἔσαι καὶ τὰ ἄκακα νήπια— ἔμεινε, λέγω, μὲ τὰ τέσσαρα παιδιά, χωρὶς πατέρα, καὶ χωρὶς κουμπάρον.

Ἐμεινε χωρὶς ἄρτον εἰς τὸ ἐρμάρι καὶ χωρὶς φωτιὰν εἰς τὴν ἐστίαν, χωρὶς φόρεμα, χωρὶς στρωμνήν, χωρὶς σκέπασμα, χωρὶς χύτραν καὶ χωρὶς στάμναν· καὶ χωρὶς ραπτικὴν μηχανήν!

Καὶ τὸ τρίτον παιδίον, ὁ Μῆτσος, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔβλεπα, ἤρχετο εἰς τὸ παντοπωλεῖον, καὶ ἐζήτει ἀπὸ τὸν μικρὸν μπακάλην, ὅστις ἦτο ἀκριβὴς εἰς τὰ σταθμά, ἀλλὰ δὲν ἐνόει ἀπὸ ἐλεημοσύνην, ἤρχετο καὶ ἐζήτει νὰ τοῦ στάξῃ «μιὰ σταξιά λάδι στὸ γυαλί», αὐτὸ τὸ ὁποῖον θὰ ἦτο ἄξιον νὰ στάξῃ μίαν σταγόνα νεροῦ εἰς πολλῶν πλουσίων χεῖλη, εἰς τὸν ἄλλον κόσμον.

Καὶ ἠτιολόγει τὴν αἴτησίν του λέγον:

— Δὲν ἔχουμε πατέρα στὸ σπίτι!

Αντώνης Σαμαράκης - Ζητείται Έλπις

Όταν μπήκε στο καφενείο, κείνο το απόγεμα, ήτανε νωρίς ακόμα. Κάθισε σ' ένα τραπέζι, πίσω από το μεγάλο τζάμι που έβλεπε στη λεωφόρο. Παράγγειλε καφέ.

Σε άλλα τραπέζια, παίζανε χαρτιά ή συζητούσανε.

Ήρθε ο καφές. Άναψε τσιγάρο, ήπιε δυο γουλιές, κι άνοιξε την απογευματινή εφημερίδα.

Καινούριες μάχες είχαν αρχίσει στην Ίνδοκίνα. «Αι απόλωλαι εκατέρωθεν υπήρξαν βαρύταται», έλεγε το τηλεγράφημα.

Ένα ακόμα ιαπωνικό άλιευτικό που γύρισε με ραδιενέργεια.

«Η σκιά του νέου παγκοσμίου πολέμου απλοΰται εις τον κόσμον μας», ήταν ο τίτλος μιās άλλης είδησης.

Ύστερα διάβασε άλλα πράγματα: το έλλειμμα του προϋπολογισμού, προαγωγές εκπαιδευτικών, μιὰ άπαγωγή, ένα βιασμό, τρεις αΰτοκτονίες. Οί δυό, για οικονομικούς λόγους. Δυό νέοι, 30 και 32 χρονώ. Ο πρώτος άνοιξε το γκάζι, ο δεύτερος χτυπήθηκε με πιστόλι.

Άλλου είδε κριτική για ένα ρεσιτάλ πιάνου, έπειτα κάτι για τη μόδα, τέλος την «Κοσμική Κίνηση»: «Κοκταίηλ προχθές παρὰ τῷ κυρίῳ και τῇ κυρίᾳ Μ. Τ. Χάρμα εύμορφίας και κομψότητος ή κυρία Β. Χ. με φόρεμα κομψότατο έμπριμὲ και τὸκ πολὺ σίκ. Έλεγκάντικη εμφάνισις ή δεσποινίς Ο. Ν.»

Άναψε κι άλλο τσιγάρο. Έριξε μιὰ ματιὰ στις «Μικρὲς Άγγελίες»:

ΠΩΛΕΙΤΑΙ νεόδμητος μονοκατοικία, κατασκευὴ άρίστη, εκ 4 δωματίων, χόλ, κουζίνας, λουτροῦ πλήρους, W.C.

ΕΝΟΙΚΙΑΖΕΤΑΙ εις σοβαρὸν κύριον δωμάτιον εις β' ὄροφον, εύάερων, εύήλιον...

ΖΗΤΕΙΤΑΙ πιάνο πρὸς άγοράν... Σκέψεις γυρίζανε στὸ νοῦ του.

Άπο τότε που τέλειωσε ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος, ή σκιά του τρίτου δὲν είχε πάψει νὰ βαραίνει πάνω στὸν κόσμο μας. Και στὸ μεταξύ, τὸ αΐμα χυνότανε, στην Κορέα χτές, στην Ίνδοκίνα σήμερα, αΰριο...

Πέρασε τὸ χέρι του στα μαλλιά του. Σκούπισε τὸν ιδρώτα στὸ μέτωπό του· είχε ιδρώσει, κι ὅμως δὲν έκανε ζέστη.

Ο πόλεμος, ή βόμβα υδρογόνου, οί αΰτοκτονίες για οικονομικούς λόγους, ή «Κοσμική Κίνησης»... Τὸ πανόραμα τῆς ζωῆς!

Δὲν είχε αλλάξει διόλου πρὸς τὸ καλύτερο ή ζωὴ μας ὕστερ' ἀπο τὸν πόλεμο. Όλα εΐναι, τὰ ἴδια σαν και πρὶν. Κι ὅμως είχε ελπίσει κι αὐτός, ὅπως είχαν ελπίσει εκατομμύρια άνθρωποι σ' ὅλη τὴ γῆ, πῶς ὕστερ' ἀπο τὸν πόλεμο, ὕστερ' ἀπο τόσο αΐμα που χύθηκε, κάτι θ' άλλαζε. Πῶς θάρχόταν ή εΐρήνη, πῶς ὁ εφιάλτης του πολέμου δὲ θὰ ἴσκιωνε πια τὴ γῆ μας, πῶς δὲ θὰ γίνονταν τώρα αΰτοκτονίες για οικονομικούς λόγους, πῶς...

Σουρούπωνε. Μερικὰ φῶτα είχαν ἀνάψει κιόλας στα μαγαζιά ἀντίκρυ. Στὸ καφενείο δὲν είχανε ἀνάψει ακόμα τὰ φῶτα. Του ἄρεσε ἔτσι τὸ ἡμίφως.

Σκέφτηκε τὴ σύγχυση που επικρατεΐ στὸν κόσμο μας σήμερα. Σύγχυση στὸν τομέα τῶν ιδεῶν, σύγχυση στὸν κοινωνικὸ τομέα, σύγχυση...

Δὲν εφταιγε ή εφημερίδα που έκανε τώρα αὐτὲς τὶς σκέψεις. Τὰ σκεφτότανε ὅλα αὐτὰ τὸν τελευταίον καιρό, πότε με λιγότερη, πότε με περισσότερη ένταση. Σκεφτότανε τὸ σκοτεινὸ πρόσωπο τῆς ζωῆς. Τὴν εΐρήνη, τὴ βαθιὰ τούτη λαχτάρα, που κρέμεται ἀπο μιὰ κλωστή. Σκεφτότανε τὴ φτώχεια, τὴν ἀθλιότητα. Σκεφτότανε τὸ φόβο που έχει μπεΐ στις καρδιές.

Στὸν καθρέφτη, δίπλα του, εἶδε τὸ πρόσωπό του. Ἕνα πολὺ συνηθισμένο πρόσωπο. Τίποτα δὲ μαρτυροῦσε τὴν ταραχὴ ποὺ εἶχε μέσα του.

Εἶχε πολεμήσει κι αὐτὸς στὸν τελευταῖο πόλεμο. Καὶ εἶχε ἐλπίσει. Μὰ τώρα ἦτανε πιά χωρὶς ἐλπίδα. Ναί, δὲ φοβότανε νὰ τὸ ὁμολογήσει στὸν ἑαυτό του πῶς ἦτανε χωρὶς ἐλπίδα.

Μιὰ σειρὰ ἀπὸ διαψεύσεις ἐλπίδων ἦταν ἡ ζωὴ του. Εἶχε ἐλπίσει τότε,...Εἶχε ἐλπίσει ὕστερα...

Κάποτε, πρὶν ἀπὸ χρόνια, εἶχε ἐλπίσει στὸν κομμουνισμό. Μὰ εἶχε διαψευθεῖ κι ἐκεῖ. Τώρα δὲν εἶχε ἐλπίδα σὲ καμιὰ ἰδεολογία!

Ζήτησε ἕνα ποτήρι νερὸ ἀκόμα. Αὐτὴ ἡ διάψευση ἀπὸ τὶς λογιῆς-λογιῆς ἰδεολογίες ἦτανε βέβαια γενικὸ φαινόμενο. Καὶ παραπάνω ἀπὸ τὴ διάψευση, ἡ κούραση, ἡ ἀδιαφορία, ποὺ οἱ πιὸ πολλοί, ἡ μεγάλη πλειοψηφία νιώθει μπροστὰ στὶς διάφορες ἰδεολογίες.

Κοίταζε τὰ τρόλλεϋ ποὺ περνάγανε ὀλοένα στὴ λεωφόρο, τὸ πλήθος... Μπροστὰ του, ἡ ἔφημερίδα ἀνοιχτή. Ὅλα αὐτὰ ποὺ εἶχε δεῖ καὶ πρωτύτερα: ἡ σκιά τοῦ καινούριου πολέμου, ἡ Ἰνδοκίνα, οἱ δυὸ αὐτοκτονίες γιὰ οικονομικοὺς λόγους, ἡ «Κοσμικὴ Κίνησις»...

Τσιγάρα! ἕνας πλανόδιος μπῆκε. Πῆρε ἕνα πακέτο.

Στὶς ἑξι σελίδες τῆς ἔφημερίδας: ἡ ζωὴ. Κι αὐτὸς, ἦτανε τώρα ἕνας ἄνθρωπος ποὺ δὲν ἔχει ἐλπίδα.

Θυμήθηκε, πρὶν ἀπὸ χρόνια, ἦτανε παιδί ἀκόμα, εἶχε ἀρρωστήσει βαρῖα μιὰ θεία του, ξαδέρφη τῆς μητέρας του. Τὴν εἶχανε σπιτί τους. Ἦρθε ὁ γιατρός· βγαίνοντας ἀπὸ τὸ δωμάτιο τῆς ἀρρωστης, εἶπε μὲ ἐπίσημο ὕφος:

Δὲν ὑπάρχει πλέον ἐλπίς!

Ἔτσι κι αὐτὸς, τώρα, εἶχε φτάσει στὸ σημεῖο νὰ λέει:

- Δὲν ὑπάρχει πλέον ἐλπίς!

Τοῦ φάνηκε φοβερὸ ποὺ ἦτανε χωρὶς ἐλπίδα. Εἶχε τὴν αἴσθησι πῶς οἱ ἄλλοι στὸ καφενεῖο τὸν κοιτάζανε κι ἄλλοι ἀπὸ τὸ δρόμο σκέφτονταν καὶ ψιθυρίζανε μεταξύ τους: «Αὐτὸς ἐκεῖ δὲν ἔχει ἐλπίδα!» Σὰ νὰ ἦταν ἔγκλημα αὐτό. Σὰ νὰ εἶχε ἕνα σημάδι πάνω του ποὺ τὸ μαρτυροῦσε. Σὰ νὰ ἦτανε γυμνὸς ἀνάμεσα σὲ ντυμένους.

Σκέφτηκε τὰ διηγήματα ποὺ εἶχε γράψει, δίνοντας ἔτσι μιὰ διέξοδο στὴν ἀγωνία του. Ἄγγιζε θέματα τοῦ καιροῦ μας: τὸν πόλεμο, τὴν κοινωνικὴ δυστυχία... Ὡστόσο, δὲν τὸ ἀποφάσιζε νὰ τὰ ἐκδώσει. Φοβότανε! Φοβότανε τὴν ἐτικέτα ποὺ θὰ τοῦ δίνανε σίγουρα οἱ μὲν καὶ οἱ δέ. Ὅχι, ἔπρεπε νὰ τὰ βγάλει. Στὸ διάλογο ἡ ἐτικέτα! Αὐτὸς ἦταν ἕνας ἄνθρωπος, τίποτε ἄλλο. Οὔτε ἀριστερὸς οὔτε δεξιός. Ἕνας ἄνθρωπος ποὺ εἶχε ἐλπίσει ἄλλοτε, καὶ τώρα δὲν ἔχει ἐλπίδα, καὶ ποὺ νιώθει χρέος του νὰ τὸ πεῖ αὐτό. Βέβαια, ἄλλοι θάχουν ἐλπίδα, σκέφτηκε. Δὲν μπορεῖ παρὰ ν'ἀάχουν.

Ξανάριξε μιὰ ματιὰ στὴν ἔφημερίδα: ἡ Ἰνδοκίνα, ἡ «Κοσμικὴ Κίνησις», τὸ ρεσιτὰλ πιάνου, οἱ δυὸ αὐτοκτονίες γιὰ οικονομικοὺς λόγους, οἱ «Μικρὲς Ἀγγελίες»...

ΖΗΤΕΙΤΑΙ γραφομηχανή... ΖΗΤΕΙΤΑΙ ραδιογραμμόφωνον... ΖΗΤΕΙΤΑΙ τζιπ ἐν καλῇ καταστάσει...

ΖΗΤΕΙΤΑΙ τάπης γνήσιος περσικὸς... Ἔβγαλε τὴν ἀτζέντα του, ἔκοψε ἕνα φύλλο κι ἔγραψε μὲ τὸ μολύβι του:

ΖΗΤΕΙΤΑΙ ἐλπίς.

Ἔστερα πρόσθεσε τὸ ὄνομά του καὶ τὴ διεύθυνσή του. Φώναξε τὸ γκαρσόνι. Ἦθελε νὰ πληρώσει, νὰ πάει κατευθεῖαν στὴν ἔφημερίδα, νὰ δώσει τὴν ἀγγελία του, νὰ παρακαλέσει, νὰ ἐπιμείνει νὰ μπεῖ ὅπωςδήποτε στὸ αὐριανὸ φύλλο.